

# Rola zabawy w życiu i rozwoju dziecka

**Data dodania:** 2009-10-04 23:22:58

**Autor:** Barbara Rakowska

Zabawa w wieku przedszkolnym odgrywa ważną rolę w życiu i rozwoju dziecka. Skuteczność tego środka w kształtowaniu jego stosunku do świata i ludzi jest ważnym i oczywistym środkiem wychowawczym.

Zabawa stanowi dla dziecka najważniejszą formę socjalizacji. Poprzez nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami, dziecko przyswaja sobie społeczne sposoby zachowania. W swoim dążeniu do samodzielności oraz niezależności uczy się: rozwiązywania konfliktów, prowadzenia, dialogu okazywania gotowości do pomocy, współdziałania, postawy solidarności, partnerstwa, przyjmowania odpowiedzialności.

W rozwoju osobowości zabawa tworzy podstawę; warunek wszystkich procesów kształceniowych i wychowawczych. Podczas zabawy oddziaływaniom podlegają emocjonalno-afektywne, socjalne, poznawcze, psychomotoryczne sfery rozwoju. Bawienie się to nie tylko zajęcie dziecka, lecz również treść jego życia, ponieważ nie odróżnia ono zabawy od pracy; praca jest zabawą, a zabawa- pracą. Z czasem jednak obok zabawy stanowiącej w pierwszych okresach życia dominującą działalność, pojawia się nauka przygotowująca do przyszłej działalności, a potem praca. Trzy podstawowe formy aktywności człowieka: zabawa, nauka i praca występują w życiu dzieci w takiej postaci, iż trudno je wyodrębnić. Najczęściej bowiem dzieci bawiące się- uczą, ucząc- pracują.

Podczas zabawy przeżywa ono rzeczywistość, w której może ono bezpiecznie przećwiczyć wiele umiejętności i wypróbować tysiące możliwości. Poprzez próbowanie, eksperymentowanie, badanie i porównywanie dziecko osiąga wiedzę, wiadomości, pojmuje związki. Dzięki naśladowaniu zaobserwowanych sytuacji uczy się informowania innych o sobie. Również w zabawie dziecko zaspokaja potrzebę swobodnego poruszania się, a podczas wszystkich kreatywnych zabaw dziecko rozwija własne wyobrażenia pomysły, fantazjuje. Również podczas wspólnej zabawy z dorosłymi doświadcza społecznych sposobów zachowania się. W poszczególnych okresach rozwoju zabawy zmieniają charakter, stają się bardziej różnorodne i złożone.

Pierwsze zabawy dzieci tworzą się w okresie niemowlęcym i nazywane są manipulacyjnymi. Między drugim i trzecim rokiem życia zabawa odbiega od zabaw w samotności, dzieci zaczynają bawić się wspólnie. Zaczynają odgrywać w niej role i zdobyte doświadczenia. Tak powstają zabawy tematyczne czyli twórcze. Charakterystyczną cechą tych zabaw jest naśladowanie otoczenia. W treści zabaw tematycznych występują te elementy rzeczywistości, które pobudziły uczuciowość dziecka i ciekawość. Dziecko naśladuje rzeczywistość i przetwarza, posługując się zazwyczaj zabawkami, a także różnymi przedmiotami.

**Zabawy manipulacyjno-konstrukcyjne** zaspokajają potrzebę poznawania właściwości i ich wytwarzania. Są one domeną praktycznych doświadczeń dziecka kształtujących w działaniu jego myślenie, dostarczają doświadczeń będących podstawą wiedzy o przedmiotach. Zabawy te rozbudują zainteresowania i inwencję techniczną.

**Zabawy badawcze** — zabawy te polegają na robieniu przez dziecko różnych doświadczeń. Dziecko bierze udział w tych zabawach, badając właściwości różnych rzeczy i zjawisk, zaspokajając intelektualną ciekawość, doznając rozlicznych wrażeń.

**Zabawy ruchome** — zaspokajają samorzutną potrzebę ruchu. Dzieci biegają, skaczą, chodzą na piętach itp. Charakterystyczną dla dzieci w wieku przedszkolnym, jest potrzeba zmienności ruchu. Męczy je ruch monotony i jednostajny.

**Gry dydaktyczne** — zasadniczo różnią się od zabaw twórczych i konstrukcyjnych. Różnica polega głównie na tym, że zostały opracowane i pomyślane przez wychowawców, a głównym zadaniem jest nauczanie.

Różne typy zabaw: od manipulacyjnych poprzez konstrukcyjne, tematyczne do ruchomych i gier dydaktycznych powinny odpowiadać naturalnym potrzebom i możliwościom dzieci. W fazie od trzech do pięciu rozwijają się zabawy równoległe tematyczne i konstrukcyjne. Mają miejsce pierwsze próby bawienia się z jednym, dwoma partnerami. W fazie trzeciej dokonują się kolejne zmiany w rodzajach i treści zabaw. Nad zabawami tematycznymi górę biorą zabawy konstrukcyjne. Jednocześnie wzbogaca się tematyka tych zabaw i rozszerza ich zakres. Stopniowo zaczynają się zarysowywać różnice między zainteresowaniami konstrukcyjnymi dziewcząt i chłopców.

Ważnym przedmiotem wykorzystywanym w zabawie jest- zabawka. Spełnia ona funkcję: umysłową, naukową, emocjonalno-społeczną pobudzając wielostronną aktywność dziecka. Przytulani zaspokajają emocjonalne potrzeby, układanki uczą wykrywać różnice, a rekwizyty do zabawy w role, sprawiają, że jest ona szkołą społecznego uczenia się. Udział nauczyciela w zabawach dowolnych dzieci powinien być dyskretny, polegający na współdziałaniu z dzieckiem, udzielaniu im pomocy w razie potrzeby. Nauczyciel powinien wspierać i stymulować zabawę oraz urealniać pomysły dziecka.

### **Literatura:**

1. Z. Topińska- Kierowanie zabawą dziecka
2. R. Trzeźniowski, W Gniewkowski- Zabawa w życiu i rozwoju dziecka
3. M. Kwiatkowska- Metodyka Wychowania w Przedszkolu

**Opracowała: Barbara Rakowska**

Literka.pl Literka.pl